

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Інженерно-будівельний інститут
Кафедра опору матеріалів

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ – ОК17
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОПІР МАТЕРІАЛІВ**

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	13	Механічна інженерія
Спеціальність	133	Галузеве машинобудування
Освітня програма	Галузеве машинобудування	
Обсяг дисципліни	8,0 кредити ECTS (240 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	Дві розрахунково-графічні роботи	
Форми семестрового контролю	Залік, іспит	

Викладач: Корнеєва Ірина Борисівна, к.т.н., доцент кафедри опору матеріалів, ikorneeva@ogasa.org.ua

В процесі вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти **ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З ОСНОВНИМИ ЗАКОНАМИ ОПОРУ МАТЕРІАЛІВ ТА ЗДОБУВАЮТЬ НАВИЧКИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИХ ЗАКОНІВ В ІНЖЕНЕРНІЙ ПРАКТИЦІ.**

Передумовами для вивчення дисципліни «Опір матеріалів» є набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисциплін: Вища математика; Фізика; Хімія; Теоретична механіка.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної

галузі.

ПРН2. Знання та розуміння механіки і машинобудування та перспектив їхнього розвитку.

ПРН4. Здійснювати інженерні розрахунки для вирішення складних задач і практичних проблем у галузевому машинобудуванні.

ПРН5. Аналізувати інженерні об'єкти, процеси та методи.

ПРН6. Відшукувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.

ПРН8. Розуміти відповідні методи та мати навички конструювання типових вузлів та механізмів відповідно до поставленого завдання.

ПРН9. Обирати і застосовувати потрібне обладнання, інструменти та методи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Галузеве машинобудування» здобувачі вищої освіти:

повинні знати:

- основні положення механіки твердого деформованого тіла;
- сучасні методи експериментального вивчення властивостей матеріалів;
- функціональні зв'язки між зовнішнім навантаженням і розподілом внутрішніх сил в елементах машин та механізмів;
- основи розрахунку міцності, жорсткості та стійкості машин та механізмів;
- методи розрахунку статично невизначених конструкцій;

повинні володіти:

- методикою розрахунку міцності, жорсткості та стійкості елементів машин та механізмів;
- методикою визначення внутрішніх зусиль в статично визначених та найпростіших статично невизначених стрижневих системах;

повинні вміти:

- визначити внутрішні зусилля в статично визначених та найпростіших статично невизначених системах;
- виконувати розрахунки міцності та жорсткості елементів машин та механізмів при простих та складних деформаціях;
- виконувати розрахунок стійкості стиснутих стрижнів;
- виконувати розрахунок елементів машин та механізмів сталої жорсткості.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
Частина I					
1	Предмет «Опір матеріалів».	2		–	3
2	Реальні об'єкти. Розрахункова схема.	2		–	4
3	Напруження та деформації.	2		–	4
4	Центральний рзтяг-стиск.	2	4	–	4
5	Розрахунок статично невизначених стержньових систем при центральному розтязі.	2	4	–	4
6	Механічні властивості конструкційних матеріалів.	2		–	4
7	Розвантаження. Допустимі напруження. Умова міцності. Реологічні процеси.	2	6	–	4
8	Зсув, зріз.	2		–	4
9	Геометричні характеристики плоских фігур (перерізів). Статичні моменти.	2		–	4
10	Геометричні характеристики плоских фігур (перерізів). Моменти інерції.	2		–	4
11	Чистий згин.	2		–	4
12	Поперечний згин.	2	4	–	4
13	Переміщення при плоскому поперечному згині.	2		–	4
14	Метод початкових параметрів. Умова жорсткості для балки.	2	4	–	3
15,16	Крутіння стержнів круглого перерізу.	4	4	–	3
17	Крутіння стержнів не круглого перерізу.	2		–	3
	Всього	34	26	–	60
Частина II					
18	Визначення переміщень	2		–	5

№ з/п	Назви тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
	пружних тіл при повільному навантаженні.				
19	Інтеграл Мора, спосіб Верещагіна, енергетичні теореми.	2	4	–	5
20,21	Розрахунок статично невизначених стержньових систем за методом сил.	4	6	–	5
22	Складний опір. Косий згин.	2		–	5
23	Складний опір. Позацентровий розтяг-стиск.	2		–	5
24,25	Основи теорії напруженого і деформованого стану пружних тіл.	4	4	–	5
26,27	Теорія граничних механічних станів.	4	6	–	5
28	Критерії пластичності і руйнування.	2		–	5
29,30	Складний опір. Спільна дія згинання і кручення.	4	6	–	5
31	Цикли напружень.	2		–	5
32	Границя витривалості деталі.	2		–	5
33,34	Стійкість елементів конструкцій.	4		–	5
	Всього	34	26	–	60
	Всього	68	52	–	120

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «іспиту» за навчальною дисципліною «Опір матеріалів» складає 60 та 100 балів відповідно, і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Частина I			
Розрахунково-графічна робота	1	15	25
Практичні заняття	6	15	20
Опитування на заняттях	3	15	25
Підсумковий (семестровий) контроль знань – залік	1	15	30
Разом		60	100
Частина II			
Розрахунково-графічна робота	1	15	25
Практичні заняття	5	10	20
Опитування на заняттях	3	10	15
Контроль знань:			
Підсумковий (семестровий) контроль знань – іспит	1	25	40
Разом		60	100

З дисципліни передбачено виконання **розрахунково-графічних робіт** в двох семестрах.

Розрахунково-графічна робота. Навчальним планом передбачено виконання контрольної роботи з дисципліни «Опір матеріалів». За результатами вивчення навчальної дисципліни в якості індивідуального завдання студенти повинні самостійно виконати контрольну роботу, метою якого є закріплення і систематизація знань, отриманих на лекціях та практичних заняттях, а також здобуття навичок необхідних для застосування їх в професійній діяльності. З дисципліни передбачено виконання аудиторних та домашніх контрольних робіт.
Розрахунково-графічна робота 1 Побудова епюр внутрішніх силових факторів.

Робота складається з двадцяти задач, для кожної необхідно накреслити схему та виконати розрахунок.

Розрахунково-графічна робота 2 Розрахунок статично невизначених систем при розтязі-стиску.

Робота складається з двох задач, для кожної необхідно накреслити схему та виконати розрахунок.

Розрахунково-графічна робота 3 Розрахунок статично визначених балок на міцність та жорсткість.

Робота складається з двох задач, для кожної необхідно накреслити схему та виконати розрахунок.

Розрахунково-графічна робота 4 Визначення переміщень у плоско-просторовій системі.

Робота складається з однієї задачі, для якої необхідно намалювати схему та виконати розрахунок.

Розрахунково-графічна робота 5 Розрахунок статично невизначених систем методом сил.

Робота складається з двох задач, для кожної необхідно намалювати схему та виконати розрахунок.

Розрахунково-графічна робота 6 Міцність при складному напруженому стані.

Робота складається з двох задач, для кожної необхідно намалювати схему та виконати розрахунок.

Методичні рекомендації щодо виконання цих контрольних робіт представлені [3,4].

Два рази за семестр проводиться поточний експрес-контроль знань, наприклад:

1. Як називається деформація стрижня, якщо в поперечних перерізах виникає тільки згинальний момент?

- a) чистий зсув;
- b) чистий згин;
- c) кручення;
- d) центральний розтяг та стиск.

2. Видовження ділянки стрижня при розтязі визначається за формулою:

- a) $\Delta l = \frac{N \cdot l}{E \cdot A}$;
- b) $\varepsilon = \Delta l / l$;
- c) $\Delta b = b_0 - b$;
- d) $\varepsilon_{\text{ном}} = -\nu \cdot \varepsilon_{\text{позд}}$.

Підсумковий контроль знань проводиться для студентів, що не змогли з будь яких причин набрати необхідну кількість балів, або для студентів, що бажають збільшити вже набрану кількість балів. Підсумковий контроль знань здійснюється у вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Навчальним планом передбачено проведення іспиту у другому семестрі. Завдання іспиту складається з трьох теоретичних питань.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Феодосьев В.И. Сопротивление материалов / В.И. Феодосьев. – 9-е изд., перераб. – М.: Наука, 1986. – 512 с.
2. Писаренко Г.С. Опір матеріалів: Підручник / Г.С. Писаренко, О.Л. Квітка, Е.С. Уманський; За ред. Г.С. Писаренка. – К. : Вища шк., 1993. – 665 с.
3. Сур'янінов М.Г., Корнеєва І.Б., Лазарева Д.В. Методичні вказівки до практичних занять та РГР 1, 2, 3 з дисципліни «Опір матеріалів» для студентів галузі знань 13 Механічна інженерія спеціальності 133 Галузеве машинобудування – ОДАБА, м. Одеса, 2020.
4. Сур'янінов М.Г., Корнеєва І.Б., Лазарева Д.В. Методичні вказівки до практичних занять та РГР 4, 5, 6 з дисципліни «Опір матеріалів» для студентів галузі знань 13 Механічна інженерія спеціальності 133 Галузеве машинобудування – ОДАБА, м. Одеса, 2021.
5. Корнеєва І.Б., Лазарева Д.В., Столевич І.А. Розширений план лекцій частина 1 з навчальної дисципліни «Опір матеріалів» для студентів освітньо-професійної програми Галузеве машинобудування за спеціальністю 133 Галузеве машинобудування – ОДАБА, м. Одеса, 2021.
6. Корнеєва І.Б., Лазарева Д.В., Ковтуненко О.В. Розширений план лекцій частина 2 з навчальної дисципліни «Опір матеріалів» для студентів освітньо-професійної програми Галузеве машинобудування за спеціальністю 133 Галузеве машинобудування – ОДАБА, м. Одеса, 2021.
7. Писаренко Г.С., Яковлев А.П., Матвеев В.В., Справочник по сопротивлению материалов., Київ, "Вища школа".1988.
8. Ковров А.В., Неутов С.П., Ковтуненко О.В. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з курсу «Опір матеріалів». – ОДАБА, Одеса, 2021.

Допоміжні джерела інформації

- 1.С.П. Фесик Справочник по сопротивлению материалов, – 2-е "ЗД, перераб. и дополн. – К.: Будівельник, 1982. – 367 с.
- 2.Методичні вказівки та контрольні завдання з курсу "Опір матеріалів"/ Укл.В.С. Єременко, Ю.А. Морсков, Л.Т. Шкельов, О.Ф.Корбаков – Київ : КНУБА – 2002, (в 4-х частинах).